

Utlåning till Irland

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i propositionen 2011/12:119 om att regeringen under 2012 får ge Irland ett bilateralt lån på högst 600 miljoner euro, vilket enligt dagskurs motsvarar nästan 5,3 miljarder kronor.

Lånet är en del av det internationella stödpaket för Irland som förhandlades fram i slutet av 2010. Långgivare, förutom Sverige, är Internationella valutafonden, EU:s stödmekanismer, Storbritannien och Danmark.

Utskottet anser att det är viktigt att Sverige, som tidigare utlovats, deltar i det internationella stödpaketet för Irland. Sverige är en liten och öppen ekonomi och är därmed extra känsligt för finansiell och ekonomisk turbulens i vår omgivning. Om inte Irland får tillräckligt med finansiellt stöd finns en risk för att oron sprider sig till andra EU-länder och vidare till Sverige.

Två motioner om att Sverige inte bör ge Irland det aktuella lånet avstyrks. I betänkandet finns två reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Motionerna	12
Utskottets överväganden	14
Utlåning till Irland	14
Reservationer	16
1. Utlåning till Irland (SD)	16
2. Utlåning till Irland (V)	16
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	18
Propositionen	18
Följdmotionerna	18
 <i>Tabeller</i>	
Tabell 1 De internationella stödlånen till Irland	9
Tabell 2 Villkoren för de olika krediterna till Irland	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Utlåning till Irland

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 besluta om ett lån till Irland på högst 600 000 000 euro. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:119 och avslår motionerna

2011/12:Fi13 av Erik Almqvist och Johnny Skalin (båda SD) och

2011/12:Fi14 av Ulla Andersson m.fl. (V).

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (V)

Stockholm den 24 april 2012

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Elisabeth Svantesson (M), Pia Nilsson (S), Göran Pettersson (M), Jörgen Hellman (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Maryam Yazdanfar (S), Per Åsling (C), Marie Nordén (S), Staffan Anger (M), Anders Sellström (KD), Erik Almqvist (SD), Ulla Andersson (V), Sven-Erik Bucht (S), Edip Noyan (M), Mats Pertoft (MP) och Martin Andreasson (FP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Efter att den irländska staten hösten 2010 fick allt svårare att finansiera den kraftigt stigande statsskulden på marknaderna begärde Irland den 21 november 2010 internationellt finansieringsstöd. En överenskommelse om ett stödpaket på 85 miljarder euro nåddes den 28 november 2010 mellan den irländska regeringen och EU, Europeiska Centralbanken (ECB) och Internationella valutafonden (IMF). Vid ett möte i Ekofinrådet samma dag lovade euroländerna och Danmark, Storbritannien och Sverige att sammanlagt låna ut 45 miljarder euro till Irland. Efter samråd med EU-nämnden åtog sig Sverige att bidra med 600 miljoner euro av den utlovade krediten. En förutsättning för Sveriges åtagande var att riksdagen skulle godkänna kreditgivningen.

I början av december 2010 beslutade Internationella valutafonden att låna ut 22,5 miljarder euro till Irland. De resterande 17,5 miljarderna av åtgärds paketet på 85 miljarder euro skulle finansieras via Irlands egna valuta- och likviditetsreserver.

Under 2011 slöts kreditavtal mellan Irland och IMF, den europeiska finansiella stabiliseringsmekanismen EFSM, den europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten EFSF och Storbritannien. Under 2011 utbetalades 35 miljarder euro av de utlovade krediterna.

Under 2011 och början av 2012 förhandlade företrädare för de svenska och danska regeringarna med den irländska regeringen om villkoren för ländernas bilaterala krediter till Irland. Den 22 mars 2012 beslutade den svenska regeringen att skriva under det framförhandlade avtalet. Avtalet innehåller ett villkor om att avtalet träder i kraft först när lånet till Irland godkänts av riksdagen. Regeringen föreslår därför i propositionen att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 besluta om ett lån till Irland på högst 600 miljoner euro.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Den irländska krisen

Den irländska ekonomin genomgick en ekonomisk kris vid mitten av 1980-talet. Efter en kraftig sanering av statsfinanserna och omfattande åtgärder för att öka konkurrenskraften i näringslivet steg tillväxten vid mitten av 1990-talet. Under perioden 1997–2007 ökade BNP med i genomsnitt 7,5 procent per år, och Irland hade mot slutet av perioden EU:s högsta köpkraftsjusterade BNP per invånare. Arbetslösheten som under 1980-talet låg på tvåsiffriga tal sjönk under perioden till 5 procent samtidigt som statsskulden gick ned från 125 procent av BNP till 25 procent av BNP.

Den mycket snabba tillväxten ledde efter hand till en överhettning. Lönerna och inflationen steg relativt snabbt och konkurrenskraften urholkades. Stimulanser av byggande och boende bidrog till starkt stigande fastighetspriser och en kraftig kreditexpansion.

Situationen förvärrades under 2000-talet av en expansiv finanspolitik i kombination med att Irland införde euron och därmed förlorade möjligheten att föra en nationellt inriktad penning- och valutapolitik.

De låga räntorna efter övergången till euron och den höga tillväxten ökade kredittillväxten i ekonomin ytterligare, och en finansiell bubbla växte fram. Under åren 2000 till 2005 fördubblades omslutningen av den irländska banksektorn. Inträdet i eurosamarbetet innebar också att de irländska bankerna i allt högre grad började finansiera sin verksamhet på den internationella finansmarknaden och den europeiska interbankmarknaden, i stället för genom inhemsk inlåning. Vid mitten av 2000-talet hade den irländska banksektorn lägst andel inlåning i förhållande till de totala tillgångarna av banksektorerna i alla västeuropeiska EU-länder. Den stigande korta internationella finansieringen ökade likviditetsriskerna i banksektorn samtidigt som de irländska bankernas avsättningar för att täcka eventuella kreditförluster halverades.

De irländska fastighetspriserna började falla under 2006 och 2007, vilket ökade riskerna och problemen i banksektorn. När den internationella finanskrisen slog till hösten 2008 förlorade de irländska bankerna möjligheter att finansiera sig internationellt, och stora delar av den finansiella sektorn föll samman.

Bankernas ökade risktagande förklaras inte enbart av den höga tillväxten, de låga räntorna och en alltför expansiv ekonomisk politik, utan utredningar visar också på en svag reglering och övervakning av finanssektorn i kombination med en undermålig styrning av bankerna, dåliga system för kreditanalys och riskhantering och skadliga incitamentsstrukturer på olika nivåer i bankorganisationerna.

I september 2008, efter kraschen i Lehman Brothers, införde den irländska regeringen en bankgaranti för de sju största inhemska bankerna som omfattade 100 procent av all existerande och ny skuldsättning i de aktuella bankerna. Under 2009 nationaliserade regeringen den tredje största banken Anglo-Irish Bank och bostadsinstitutet Nationwide Building Society. Båda instituten var insolventa och hade stora exponeringar mot bygg- och bostadssektorn. I december 2009 ersattes den heltäckande bankgarantin av ett nytt garantiåtagande som omfattar prioriterade fordringar med löptider som understiger fem år. Dessutom etablerades en statlig bankakut, National Asset Management (Nama), som köpt osäkra tillgångar från bankerna till 50 procent av bokfört värde. Vidare har en del av de privata fordringarna i bankerna skrivits ned och omvandlats till aktiekapital. Den irländska staten har också genom extra kapitaltillförsel blivit största ägare i de två största irländska bankerna Bank of Ireland och Allied Irish Banks.

Genom det statliga ägandet har värdet av övriga aktieägares aktier späts ut. Under 2009 och 2010 tillförde staten 45 miljarder euro i nytt kapital till bankerna.

Stödet till banksystemet försämrade de irländska statsfinanserna kraftigt. Till det kommer effekter av den snabbt försämrade tillväxten, med en negativ tillväxttakt under 2008–2010 och den kraftigt stigande arbetslösheten i spåren av finanskrisen. Arbetslösheten ökade från i genomsnitt 5 procent till omkring 14 procent i slutet av 2010, vilket minskade statsintäkterna och ökade kostnaderna för sociala transfereringar. Statsbudgeten gick från balans 2007 till ett underskott på över 30 procent av BNP 2010 samtidigt som statsskulden steg från omkring 25 procent av BNP till nära 100 procent av BNP i slutet av 2010. Efter hand som kreditvärderingsinstituten sänkte Irlands kreditbetyg steg lånekostnaderna, samtidigt som bankernas lånemöjligheter i ECB begränsades av sjunkande värde på bankernas säkerheter vid ECB-lån.

Under turbulensen andra halvåret 2010 steg de irländska räntorna kraftigt och den irländska staten fick allt svårare att finansiera underskottet och den stigande statsskulden på marknaderna. Från första kvartalet 2010 till början av november 2010 tredubblades de genomsnittliga räntekostnaderna för irländska statsobligationer. Den 21 november 2010 begärde den irländska regeringen internationellt finansiellt stöd, och en överenskommelse mellan irländska regeringen, EU, ECB och IMF om ett finansiellt stödpaket slöts den 28 november 2010.

Irlands stabiliseringsprogram

Irlands stabiliseringsprogram framförhandlades mellan den irländska regeringen och EU-kommissionen, ECB och IMF (den s.k. trojkan). Programmet godkändes av Ekofinrådet i slutet av november 2010 och av IMF i mitten av december 2010. Det irländska parlamentet antog programmet i form av en budget i januari 2011.

Huvudpunkterna i programmet

Huvuddelarna i programmet är att återställa stabiliteten i banksektorn, konsolidera statsfinanserna och öka konkurrenskraften. Innehållet inom de respektive områdena beskrivs kortfattat i punkterna nedan.

- **Återställa stabiliteten i banksektorn.** För att öka förtroendet för bankerna och förbättra deras möjligheter att finansiera sig på marknaderna ska banksystemet struktureras om och bankernas kapitalbas ska höjas. I dagsläget är de irländska bankerna helt beroende av ECB:s utlåning och utlåningen från den irländska centralbanken (som i sin tur lånar i ECB) för sin finansiering. Åtgärderna i programmet syftar till att reducera banksektorns storlek till en mer hållbar storlek i förhållande till BNP. De dåliga tillgångarna ska särskiljas från de goda och bankernas höga beroende av marknadsfinansiering minskas och kapitaltäckningen

höjas. Samtliga banker ska upprätta affärsplaner där de uttryckligen åtar sig att minska skuldsättningen och strukturera om verksamheten. Målen i affärsplanerna ska vara tidsbestämda. Enligt programmet ska Irlands centralbank säkerställa att bankernas kapitalbaser stärks så att de når en nivå på 12 procent i kärnkäpital enligt den s.k. Basel III-överenskommelsen. Enligt stabiliseringsprogrammet har den irländska regeringen ytterligare 35 miljarder till sitt föfogande för kapitalisering av bankerna. Den irländska regeringen har också åtagit sig att genomföra åtgärder för att stärka övervakningen av den finansiella sektorn. Bland annat ska budgeten för den irländska finansinspektionen höjas, och en ny konkurslagstiftning för banker förbereds. Myndighetsledningen i finansinspektionen har redan bytts ut och nya och högre standarder för värdering av risk och riskhantering och företagsstyrning har införts.

- **Konsolidera statsfinanserna.** Ytterligare konsolidering av statsfinanserna krävs utöver redan tidigare beslutade åtgärder om 6,2 procent av BNP under 2010 och 2011. Budgeten för 2012 innehåller ytterligare åtgärder om 2,8 procent av BNP och ytterligare konsolidering ska genomföras under 2013 och 2014. Målet är att nå ett offentligt budgetunderskott på 3 procent av BNP 2015. Cirka två tredjedelar av konsolideringen hittills handlar om nedskärningar i de offentliga utgifterna medan en tredjedel handlar om höjningar av intäkterna (genom t.ex. minskad avdragsrätt i inkomstbeskattningen). Pensionsåldern kommer att höjas 2013 från 65 år till 66 år. Vidare reformeras budgetprocessen genom bl.a. ett system med medelfristiga budgetramar och införandet av ett finanspolitiskt råd.
- **Öka konkurrenskraften.** De viktigaste åtgärderna för att öka konkurrenskraften och tillväxten är åtgärderna för att sanera banksektorn och att nå sunda offentliga finanser. Den irländska regeringen överväger också andra ekonomiska reformer som t.ex. en utvidgning av konkurslagstiftningen, stärkta resurser för arbetsförmedling, tydligare fokus på tillväxtfrämjande åtgärder vid infrastrukturinvesteringar samt privatisering av statliga tillgångar.

Utvecklingen hittills

Enligt propositionen har den irländska regeringen arbetat målmedvetet med att genomföra stabiliseringsprogrammet. Vid den senaste och femte översynen av programmet konstaterade trojkan att åtgärder hittills vidtagits plan enligt och i vissa fall snabbare än vad som anges i programmet. De internationella marknadernas förtroende för Irland har stärkts. Räntan på irländska statsobligationer har sedan sommaren 2011 utvecklats mer gynnsamt än räntorna för andra krisländer.

Reformeringen av finanssektorn har gjort stora framsteg vilket bl.a. har fått till effekt att utflödet av inlåning från allmänheten till banksystemet och beroendet av likviditetslån från ECB har minskat. Behovet av stöd från ECB är dock alltjämt stort och bankerna är fortfarande i stort sett utestängda från finansiering på den internationella interbankmarknaden.

Saneringen av de offentliga finanserna har genomförts snabbare än planerat. Såväl besparingarna som inkomsterna har överträffat de uppställda målen. Budgetunderskottet för 2011 blev preliminärt 9,9 procent av BNP, dvs. under målet på 10,6 procent av BNP i stabiliseringsprogrammet.

Det finns tydliga tecken på att kostnadsnivån på Irland redan har sänkts väsentligt, enligt propositionen. Den irländska regeringen har också vidtagit steg för att förbättra konkurrenskraften. Bland annat har man upprättat en plan för en reformering av löneförhandlingarna, och åtgärder har vidtagits för att minska marginalerna på läkemedel. Enligt propositionen återstår det dock mycket att göra inom ramen för stabiliseringsprogrammet för att förbättra konkurrenskraften och återskapa stabiliteten och förtroendet i banksektorn.

Programmets välfärdseffekter

Social Situation Observatory (SSO) har på uppdrag av EU-kommissionen studerat hur konsolideringsåtgärderna under 2009–2011 i Irland, Estland, Grekland, Portugal, Spanien och Storbritannien påverkat inkomsterna och inkomstfördelningen i de olika länderna. Enligt studien var Irland det land där de negativa effekterna på hushållens disponibla inkomster var störst. Det förklaras enligt propositionen av att Irland genomfört konsolideringsåtgärderna relativt snabbt.

När det däremot gäller inkomstfördelningen visar studien att konsolideringen i Irland har en betydligt mer progressiv fördelning än flertalet andra länder. Minskningen av den disponibla inkomsten var ungefär hälften så stor för den lägsta inkomstgruppen (ca 6 procent av inkomsten) som för den högsta inkomstgruppen (ca 12 procent). Detta indikerar, enligt propositionen, att den irländska regeringen vinnlägger sig om att fördelningen av bördan är socialt acceptabel. Huvuddelen av pensionärerna tillhör t.ex. den grupp som fått de minsta inkomstförlusterna. Att Irlands låginkomsttagare drabbats mindre än andra grupper beror bl.a. på åtgärdernas tonvikt mot rationaliseringar och lönesänkningar i den statliga sektorn och på att landet har ett väl utvecklat socialt skydds nät.

I propositionen poängteras dock att studien endast undersökt de omedelbara effekterna av konsolideringsåtgärderna. Studien säger ingenting om stabiliseringsprogrammets långsiktiga effekter.

Nuläget och Irlands behov av internationella krediter

Irlands ekonomiska läge förbättrades under 2011. Den tidigare negativa tillväxten vände till en positiv tillväxt på knappt 1 procent under förra året. Uppgången berodde nästan uteslutande på en stark ökning av exporten, medan den inhemska konsumtionen fortsatte att falla. Arbetslösheten stabiliserades, dock på en hög nivå. I slutet av 2011 var drygt 14 procent av arbetskraften arbetslösa. Bostadspriserna fortsatte att falla, medan inflationen gick över nollstrecket efter att tidigare ha varit negativ. Framför allt var det energipriserna som ökade den allmänna prisnivån.

Även om ekonomin förbättrats kvarstår betydande risker och osäkerheter. Förväntningarna är att tillväxttakten sjunker under 2011, främst till följd av den svaga utvecklingen i EU som helhet. En fortsatt låg eller t.o.m. lägre tillväxt riskerar att leda till att den höga arbetslösheten biter sig fast, vilket, i kombination med andra faktorer, försvårar budgetkonsolideringen och målet att få ned statsskulden till en hållbar nivå. Oron på de finansiella marknaderna innebär också att det är osäkert om Irland enligt programmet kan återgå till att finansiera en väsentlig del av budgetunderskotten på marknaden 2013.

Detta innebär i sin tur att Irland även i fortsättningen har ett stort behov av internationellt finansiellt stöd, enligt propositionen. De utlovade och hittills utbetalda krediterna till Irland framgår av tabell 1 nedan.

Tabell 1 De internationella stödlånen till Irland

Miljarder euro

	2011	2012	2013	Totalt
IMF	12,5	6,5	3,5	22,5
EFSM	13,9	8,6	0,0	22,5
EFSF	7,6	10,1	0,0	17,7
Storbritannien	0,9	2,0	0,9	3,8
Sverige	0,0	0,3	0,3	0,6
Danmark	0,0	0,2	0,2	0,4
Totalt	34,9	27,7	4,9	67,5

Anm.: IMF (Internationella valutafonden), EFSM (uropeisk finansiell stabiliseringsmekanism), EFSF (uropeisk finansiell stabiliseringsfacilitet).

Källa: Propositionen.

Villkoren för och risken i den svenska utlåningen

Villkoren

Avtalet om en bilateral kredit till Irland förhandlades under 2011 och 2012 mellan företrädare för de svenska och danska regeringarna och företrädare för den irländska regeringen. Den svenska utgångspunkten i förhandlingarna var att få till stånd ett avtal där villkoren för utlåningen skulle motsvara de villkor som gäller för andra långgivare med samma förmånsställning, dvs. Storbritannien, Danmark och EFSF. IMF och EFSM har, till

skillnad från dessa länder och Sverige, en ställning som prioriterade borgenärer, vilket innebär att de kan få eventuella utestående fordringar reglerade före övriga långgivare och innehavare av irländska statsobligationer.

Enligt avtalet ska bl.a. följande villkor gälla för det svenska bilaterala lånet till Irland:

- Räntan ska vara rörlig och följa tremånadersräntan för interbanklån i euro (Euribor) med ett påslag på 1 procentenhet.
- Påslaget ska täcka kreditrisken och Sveriges upplåningskostnader.
- För de administrativa kostnaderna tas en avgift ut på 0,2 procent av utbetalat lånebelopp.
- Enligt avtalet ska det också utgå en s.k. löftesprovision på 0,5 procent av lånebeloppet. Provisionen betalas tillbaka för lånebelopp som utnyttjas inom viss tid.
- Enligt en klausul i avtalet ska räntan i avtalet justeras om långgivaren (Sverige) i framtiden får en högre upplåningskostnad än den ränta låntagaren betalar.
- Den genomsnittliga löptiden på lånet ska vara 7,5 år. Lånet ska betalas tillbaka kvartalsvis i lika stora poster som det har betalats ut och vara helt återbetalat 10,5 år efter den första utbetalningen.
- Varje utbetalning av lånet förutsätter att den närmast föregående översynen av Irlands stabilitetsprogram godkänts av EU och IMF.

Tabell 2 Villkoren för de olika krediterna till Irland

Långgivare	Ränta	Referensränta	Tilläggs- marginal	Löptid
IMF	Rörlig	SDR-räntan	3–4 %	7,5 år
EFSM	Fast	Upplåningskostnad	0 %	Högst 12 år
EFSF	Fast/rörlig	Upplåningskostnad	0 %	Högst 15 år
Storbritannien	Fast	Upplåningskostnad	0 %	7,5 år
Sverige	Rörlig	Euribor, 3 mån	1 %	7,5 år
Danmark	Rörlig	Euribor, 3 mån	1 %	7,5 år

Anm.: Marginalen för ett IMF-lån för den delen av lånet som överstiger 300 procent av landets IMF-kvot är 3 procent de första tre åren och 4 procent därefter. För den del av lånet som understiger 300 procent av IMF-kvoten är tilläggs marginalen 1 procent. För närvarande är Irlands IMF-lån mer än 2 000 procent av landets IMF-kvot.

Källa: Propositionen.

Kreditrisken

Budgetlagen (2011:203) anger följande för statens kreditgivning:

- Enligt 6 kap. 3 § första stycket får regeringen för det ändamål och intill det belopp som riksdagen har beslutat för ett eller flera budgetår besluta om utlåning som finansieras med lån i Riksgäldskontoret.
- Enligt 4 § första stycket ska det för ett sådant lån tas ut ränta eller avgift som motsvarar statens kostnad för lånet, inklusive kreditrisken (om inte riksdagen beslutat annat).

- Till den del inkomsterna från sådana räntor och avgifter motsvarar förväntade förluster ska de enligt 5 § första stycket föras till konton i Riksgäldskontoret. Konstaterade förluster ska täckas med medel från dessa konton.
- Enligt 7 kap. 3 § får utlåning för vilken den förväntade förlusten är låg finansieras med lån i Riksgäldskontoret. Med det avses att lånet till helt övervägande del kan förväntas bli återbetalt. En riktlinje är att kreditrisken betraktas som låg om den förväntade risken på goda grunder bedöms understiga 20 procent. Lånets löptid och motpartens kreditvärdighet ska vägas in vid bedömningen.

Regeringen framhåller i propositionen att det är svårt att bedöma kreditrisken vid utlåning till en stat. Många olika faktorer påverkar. Riksgäldskontoret har därför fått i uppgift att upprätta ett underlag för en riskbedömning av Irlandslånet. I uppgiften ingår bl.a. att beräkna förväntade administrationskostnader och föreslå ersättningsmodeller samt redovisa modeller som återspeglar statens upplåningskostnad och som kan utgöra basen för räntesättningen av den bilaterala krediten till Irland.

Efter olika beräkningar uppskattar Riksgäldskontoret att det extra räntepåslaget för att täcka den förväntade förlusten på Irlandslånet med en löptid på 7,5 år för närvarande borde uppgå till minst 0,95 procent.

I de bilaterala lån som Sverige gett till Island och Lettland är räntepåslaget 2,75 procent. Det mindre påslaget för Irland motiveras i propositionen av att Irlands kreditvärdighet bedöms vara högre än den var för Island och Lettland när villkoren för dessa länders lån bestämdes. Enligt det nu aktuella avtalet ska Irland ovanpå räntepåslaget även betala löftesprovision och administrationsavgift. Det är avgifter som inte togs ut för Island och Lettland, eftersom det högre räntepåslaget även skulle täcka andra kostnader utöver kreditrisken.

Som framgår av tabell 2 tas inte några räntepåslag ut på lånen från EFSF och EFSM. Det beror på att EU aktivt beslutat om att inte lägga på några påslag på sin långivning för att underlätta krisländernas konsolidering. Även Storbritannien har tagit bort räntepåslaget på sitt lån till Irland. Regeringen anser dock i propositionen att det inte finns anledning att bortse från kreditrisken när det gäller prissättningen av det svenska lånet. Budgetlagen föreskriver att Sverige ska ta betalt för alla förväntade kostnader, inklusive kreditrisken. Alternativt ska det anvisas anslag över statsbudgeten för att täcka kostnaderna. Mot bakgrund av Riksgäldskontorets bedömningar anser därför regeringen att man för att täcka kreditrisken bör ta ut ett räntepåslag på 1 procent på Sveriges Irlandslån.

Enligt propositionen kommer Irlands kostnad för lånet från Sverige att sannolikt inte bli högre än kostnaderna för EFSF:s jämförbara Irlandslån. Det beror bl.a. på att EFSF:s upplåningskostnader stigit under de senaste åren till följd av sänkt kreditbetyg.

Ekonomiska och finansiella konsekvenser av utlåningen

Ett lån till Irland påverkar statens budgetsaldo och bruttoskuld. Däremot påverkas inte nettoskulden och det offentliga finansiella sparandet eftersom lånet samtidigt är en fordran för staten. Eventuella kreditförluster kommer att minska det finansiella sparandet. Budgetsaldot och räntenettet påverkas genom att räntan på Irlandslånet är högre än statens ränta för upplåning av lånebeloppet.

Regeringens förslag

Sverige bidrar till internationellt samordnade krisinsatser genom medlemskapet i EU och mellanstatliga organisationer som t.ex. IMF. Den svenska ekonomin är liten och öppen och är därför extra känslig för finansiell instabilitet i Europa och vår närmaste omgivning. Det är därför regeringens uppfattning att Sverige, vid behov, bör lämna krediter till andra stater som befinner sig i en särskilt svår situation och med vilka Sverige har nära ekonomiska och politiska förbindelser. En förutsättning för svenskt stöd är att andra bilaterala långgivare deltar i kreditgivningen. Det är mot denna bakgrund som Sverige tidigare lämnat lån till Island och Lettland.

Irland har drabbats hårt av finanskrisen. Därför är det enligt regeringen befogat att Sverige bidrar med bilateralt stöd i form av krediter för att hjälpa Irland att komma till rätta med sina problem. Irland har omfattande finansiella kopplingar till många av de största ekonomierna i Europa och resten av världen. Risker är därmed stora för att en finansiell oro i Irland sprider sig till andra länder, framför allt genom att den europeiska banksektorn har exponeringar mot Irland och genom omfattande portföljinvesteringar i Irland från flera andra EU-länder.

Regeringens bedömning är att om Irland inte får det stöd landet behöver för att klara sina betalningar och hantera sin ekonomiska och finansiella kris ökar risken för andra mindre euroländer och för Sverige.

Mot bakgrund av utredningar som gjorts om risken med utlåning till Irland bedömer regeringen att ett lån till Irland med största sannolikhet kommer att bli återbetalat. Därmed kan lånet finansieras genom lån i Riksgäldskontoret. Räntepåslaget bör uppgå till 1 procent, i linje med Riksgäldskontorets bedömningar.

Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 besluta om ett lån till Irland på högst 600 miljoner euro.

Motionerna

I motion 2011/12:Fi13 av Erik Almqvist och Johnny Skalin (båda SD) anser motionärerna att det inte är Sveriges ansvar att reda ut de problem som orsakats av att andra länder valt att avskaffa sin självständiga penningpolitik och hållit sig med osunda statsfinanser. Motionärerna anser att

riksdagen bör avslå förslaget om utlåning till Irland. Enligt motionärerna är också den föreslagna utlåningen behäftad med stor risk och den riskpremie som föreslås i låneavtalet är alldeles för låg. Det är inte statens uppgift att spekulera med medborgarnas pengar. Skattemedel ska behandlas vördsamt och med respekt och inte utsättas för den typ av risker som föreslås i propositionen. Motionärerna är dock öppna för att med t.ex. bilaterala lån hjälpa länder i Sveriges omedelbara närhet. Då handlar det om hjälp till övriga nordiska länder och länderna i Baltikum.

I *motion 2011/12:Fi14 av Ulla Andersson m.fl. (V)* konstaterar motionärerna att Irland drabbades hårdare av finanskrisen och den därpå följande lågkonjunkturen än många andra länder. Enligt motionärerna har Vänsterpartiet inga principiella invändningar mot att ge krediter till länder som drabbats av statsfinansiella kriser. Irlands stabiliseringsprogram, som förhandlats fram mellan Irland och långivarna, är dock av sådan art att Vänsterpartiet inte kan ställa sig bakom krediten till Irland. Tyngdpunkten i programmet ligger på nedskärningar i offentliga utgifter. Programmet präglas av en kraftig nyliberal slagsida med krav på sänkta löner i offentlig sektor, sänkta minimilöner, kraftiga besparingar i olika offentliga välfärdsprogram och krav på privatiseringar.

Utskottets överväganden

Utlåning till Irland

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 besluta om ett bilateralt lån till Irland på högst 600 miljoner euro, vilket enligt dagskurs motsvarar nästan 5,3 miljarder kronor. Utskottet anser att det är viktigt att Sverige, som tidigare utlovats, deltar i det internationella stödpaket för Irland som förhandlades fram i slutet av 2010. Sverige är en liten och öppen ekonomi och är därmed extra känsligt för finansiell och ekonomisk turbulens i vår omgivning. Om inte Irland får tillräckligt med finansiellt stöd finns en risk för att oron sprider sig till andra euroländer och vidare till Sverige. Motionerna avslås.

Jämför reservationerna 1 (SD) och 2 (V).

Finansutskottets ställningstagande

Irland drabbades hårt av finanskrisen 2008 och 2009. Det finansiella systemet kollapsade och arbetslösheten steg kraftigt i den ekonomiska nedgång som kom i finanskrisens spår. Den irländska staten tvingades vidta drastiska och omfattande åtgärder för att rädda det finansiella systemet, vilket fått till följd att budgetunderskottet och statsskulden stigit mycket snabbt, upp till nivåer där irländska staten fått svårt att finansiera sig på den internationella kreditmarknaden. Behovet av internationell finansieringshjälp är stort.

Utskottet anser att det är viktigt att Sverige, som tidigare utlovats, deltar i det internationella stödpaket för Irland som framförhandlades i slutet av 2010. Sverige är en liten och öppen ekonomi och är därigenom extra känsligt för finansiell och ekonomisk turbulens i EU och vår närmaste omgivning. Av den anledningen är det väl motiverat att Sverige ger Irland ett bilateralt lån för att hjälpa landet att hantera sina problem, precis som Sverige tidigare gett bilaterala lån till Island och Lettland. Sverige har också, precis som med Island och Lettland, nära och viktiga ekonomiska och politiska förbindelser med Irland.

Irland har omfattande finansiella kopplingar till såväl länderna i EU som till övriga världen. Utskottet delar regeringens uppfattning att om Irland inte får tillräckligt med finansiellt stöd för att klara sina betalningar och komma till rätta med sina finansiella och ekonomiska problem finns en risk för att oron sprider sig till andra EU-länder. I en sådan situation är mindre länder som Sverige speciellt utsatta.

Av propositionen framgår att utvecklingen på Irland går åt rätt håll. Åtgärderna i Irlands stabiliseringsprogram har hittills genomförts planerligt och till vissa delar snabbare än vad som anges i programmet. Reformeringen av den finansiella sektorn går framåt och förtroendet för Irland på de internationella marknaderna har ökat. Fortfarande återstår dock mycket att göra och det är viktigt att stabiliseringsprogrammet fullföljs.

Utskottet har inget att invända mot de villkor som föreskrivs i låneavtalet med Irland.

Mot denna bakgrund tillstyrker utskottet propositionens förslag om att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 besluta om ett lån till Irland på högst 600 miljoner euro, vilket enligt dagskurs motsvarar nästan 5,3 miljarder kronor. Förslagen i motionerna 2011/12:Fi13 (SD) och 2011/12:Fi14 (V) avstyrks.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer.

1. Utlåning till Irland (SD)

av Erik Almqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens begäran om ett bemyndigande att ge ett lån till Irland och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Fi13 av Erik Almqvist och Johnny Skalin (båda SD) och avslår proposition 2011/12:119 och motion

2011/12:Fi14 av Ulla Andersson m.fl. (V).

Ställningstagande

Jag anser att Sverige inte bör ge något bilateralt lån till Irland. Det är enligt min mening inte Sveriges ansvar att reda ut de problem som bl.a. orsakats av att länder valt att avskaffa sin självständiga penningpolitik och varit oansvariga med statsfinanserna. Dessutom innebär lånet till Irland en mycket stor risk och den riskpremie som föreslås i låneavtalet är alldeles för låg.

Jag anser att staten inte ska spekulera med medborgarnas pengar. Skatte-medel ska behandlas värdsamt och med respekt och ska inte utsättas för den typ av risker ett bilateralt lån till Irland på 600 miljoner euro innebär. Det kan enligt Sverigedemokraternas mening finnas tillfällen då Sverige kan hjälpa andra länder med t.ex. ett bilateralt lån. Då bör det handla om länder i Sveriges omedelbara närhet, övriga länder i Norden och länderna i Baltikum.

Jag föreslår därför att riksdagen avstyrker förslaget i propositionen och som sin mening ger regeringen till känna vad jag anfört om att Sverige inte ska ge Irland det föreslagna lånet. Jag tillstyrker därmed motion 2011/12:Fi13 och avstyrker motion 2011/12:Fi14.

2. Utlåning till Irland (V)

av Ulla Andersson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens begäran om ett bemyndigande att ge ett lån till Irland och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Fi14 av Ulla Andersson m.fl. (V) och avslår proposition 2011/12:119 och motion 2011/12:Fi13 av Erik Almqvist och Johnny Skalin (båda SD).

Ställningstagande

Irland drabbades hårt av den finansiella krisen 2008–2009 och den djupa lågkonjunktur som följde i finanskrisens spår. Den irländska krisen orsakades framför allt av omfattande statliga insatser för att rädda bankväsendet, inte av för stora offentliga utgifter. Tvärtom hade Irland innan krisen slog till en låg statsskuld och goda offentliga finanser.

Vänsterpartiet har inga principiella invändningar mot att Sverige ställer upp med krediter eller annat stöd till länder som i likhet med Irland drabbats av en statsfinansiell kris. Internationell solidaritet är en hörnsten i Vänsterpartiets politik.

Det stabiliseringsprogram för Irland som förhandlades fram mellan den irländska regeringen och EU-kommissionen, Internationella valutafonden (IMF) och Europeiska centralbanken (ECB), och som är en förutsättning för Irlandslånet, har dock en sådan utformning att Vänsterpartiet inte kan ställa sig bakom lånet. Tyngdpunkten i programmet ligger på nedskärningar i de offentliga utgifterna. Programmet präglas av en kraftig nyliberal slagsida med krav på sänkta löner i den offentliga sektorn, sänkta minimilöner, kraftiga besparingar i olika offentliga välfärdsprogram och krav på privatiseringar.

Jag föreslår därför att riksdagen avstyrker förslaget i propositionen och som sin mening ger regeringen till känna vad jag anfört om Irlands stabiliseringsprogram och att Sverige inte bör ge Irland det förslagna lånet. Jag tillstyrker därmed motion 2011/12:Fi14 och avstyrker motion 2011/12:Fi13.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2011/12:119 Utlåning till Irland:

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 besluta om ett lån till Irland på högst 600 000 000 euro.

Följdmotionerna

2011/12:Fi13 av Erik Almqvist och Johnny Skalin (båda SD):

Riksdagen avslår proposition 2011/12:119 Utlåning till Irland.

2011/12:Fi14 av Ulla Andersson m.fl. (V):

Riksdagen avslår regeringens förslag om att låta riksdagen bemyndiga regeringen att under 2012 besluta om ett lån till Irland på högst 600 000 000 euro.